

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 18ης Ιουλίου 2007 *

Στην υπόθεση C-325/05,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ την οποία υπέβαλε το Verwaltungsgericht Darmstadt (Γερμανία), με αποφάσεις της 17ης Αυγούστου και της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 26 Αυγούστου και στις 29 Σεπτεμβρίου 2005 αντίστοιχα, στο πλαίσιο της διαδικασίας

Ismail Derin

κατά

Landkreis Darmstadt-Dieburg,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, R. Schintgen (εισηγητή), A. Tizzano, M. Ilešič και E. Levits, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Υ. Bot
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Νοεμβρίου 2006,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Lumma και την C. Schulze-Bahr,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. Nwaokolo, επικουρούμενη από τον T. Ward, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον G. Rozet και την I. Kaufmann-Bühler,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιανουαρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και το οποίο συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149, στο εξής: πρόσθετο πρωτόκολλο), καθώς και των άρθρων 6, 7 και 14 της απόφασης 1/80 του Συμβουλίου Σύνδεσης, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης (στο εξής: απόφαση 1/80). Το Συμβούλιο Σύνδεσης συστάθηκε με τη Συμφωνία Σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από τη Δημοκρατία της Τουρκίας, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48, στο εξής: Συμφωνία Σύνδεσης).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του I. Derin, Τούρκου υπηκόου, και του Landkreis Darmstadt-Dieburg, η οποία αφορά μια διαδικασία απέλασης από τη γερμανική επικράτεια.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύνδεση ΕΟΚ- Τουρκίας

- 3 Η Συμφωνία Σύνδεσης έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, την προαγωγή της συνεχούς και ισόρροπης ενίσχυσης των εμπορικών και

οικονομικών σχέσεων μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, συμπεριλαμβανομένου του τομέα του εργατικού δυναμικού, μέσω κυρίως της σταδιακής πραγματοποίησης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (άρθρο 12 της Συμφωνίας), με σκοπό τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του τουρκικού λαού και τη διευκόλυνση της μελλοντικής προσχώρησης της Δημοκρατίας της Τουρκίας στην Κοινότητα (τέταρτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου και άρθρο 28 της Συμφωνίας).

- 4 Προς τούτο, η Συμφωνία Σύνδεσης περιλαμβάνει μια προπαρασκευαστική φάση, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στη Δημοκρατία της Τουρκίας να ενισχύσει την οικονομία της με τη συνδρομή της Κοινότητας (άρθρο 3 της Συμφωνίας), μια μεταβατική φάση, κατά τη διάρκεια της οποίας πρέπει να διασφαλιστούν η βαθμιαία εγκαθίδρυση τελωνειακής ένωσης και η προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής των συμβαλλομένων μερών (άρθρο 4), και μια οριστική φάση, βασιζόμενη στην τελωνειακή ένωση και συνεπαγόμενη την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής των συμβαλλομένων μερών (άρθρο 5).
- 5 Το άρθρο 6 της Συμφωνίας Σύνδεσης έχει ως εξής:

«Για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή και η βαθμιαία ανάπτυξη του καθεστώτος της συνδέσεως, τα συμβαλλόμενα μέρη συνέρχονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου Συνδέσεως, το οποίο ενεργεί εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που του παρέχονται από τη συμφωνία.»

- 6 Το άρθρο 12 της Συμφωνίας Σύνδεσης, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο II, ο οποίος αφορά την «Εφαρμογή της μεταβατικής φάσεως», κεφάλαιο 3, το οποίο επιγράφεται: «Άλλες διατάξεις οικονομικού χαρακτήρος», προβλέπει τα εξής:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να εμπνέονται από τα άρθρα [39 EK], [40 EK] και [41 EK] για τη σταδιακή πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων μεταξύ τους.»

7 Το άρθρο 22, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Σύνδεσης προβλέπει τα εξής:

«Για την πραγματοποίηση των στόχων οι οποίοι καθορίζονται με τη συμφωνία και στις περιπτώσεις που προβλέπονται από αυτή, το Συμβούλιο Συνδέσεως έχει την εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις. Καθένα από τα συμβαλλόμενα δύο μέρη έχει την υποχρέωση να λαμβάνει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση των αποφάσεων. [...]»

8 Το πρόσθετο πρωτόκολλο, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο του 62, αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Συμφωνίας Σύνδεσης, θεσπίζει, κατά το άρθρο 1, τους όρους, τον τρόπο και τον ρυθμό διεξαγωγής της μεταβατικής φάσης που προβλέπεται στο άρθρο 4 της εν λόγω Συμφωνίας.

9 Το πρόσθετο πρωτόκολλο περιλαμβάνει τον τίτλο II που επιγράφεται «Διακίνηση προσώπων και υπηρεσιών», του οποίου το κεφάλαιο I αφορά τους «Εργαζομένους».

10 Το άρθρο 36 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, το οποίο αποτελεί μέρος του προαναφερθέντος κεφαλαίου I, προβλέπει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας και της Τουρκίας θα πραγματοποιηθεί σταδιακά, σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στο άρθρο 12 της Συμφωνίας Σύνδεσης, μεταξύ της λήξης του δωδέκατου και του εικοστού δεύτερου έτους από την έναρξη ισχύος της εν λόγω συμφωνίας, και ότι το Συμβούλιο Σύνδεσης θα αποφασίσει περί των αναγκαίων προς τον σκοπό αυτό διαδικασιών.

11 Το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, που περιλαμβάνεται στον τίτλο IV και επιγράφεται «Γενικές και τελικές διατάξεις», είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο, η Τουρκία δεν μπορεί να απολαύει περισσότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Κοινότητας.»

- 12 Η απόφαση 1/80 αποσκοπεί, σύμφωνα με την τρίτη αιτιολογική σκέψη, στη βελτίωση, στον κοινωνικό τομέα, της νομικής κατάστασης των εργαζομένων και των μελών της οικογένειάς τους σε σχέση με το καθεστώς που πρόβλεπε η απόφαση 2/76 του Συμβουλίου Σύνδεσης, της 20ής Δεκεμβρίου 1976.
- 13 Τα άρθρα 6, 7 και 14 της απόφασης 1/80 περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο II, το οποίο αφορά τις «Κοινωνικές διατάξεις», τμήμα 1, το οποίο επιγράφεται «Ζητήματα σχετικά με την απασχόληση και την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων».
- 14 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 προβλέπει τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογένειάς του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους:

- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, ανανεώσεως της ισχύουσας αδειάς εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας;
- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, να αποδεχθεί, κατ' επιλογή του, άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του γίνεται υπό συνήθεις συνθήκες από άλλο εργοδότη και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους;
- εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.»

15 Το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 προβλέπει τα εξής:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του:

- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·
- εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διάρκειας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους μέλους.»

16 Το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 προβλέπει τα εξής:

«Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.»

Οι άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου

- 17 Το άρθρο 10, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2434/92 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 245, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1612/68), ορίζει τα εξής:

«1. Ανεξαρτήτως της ιθαγενείας των, έχουν δικαίωμα εγκαταστάσεως μετά του εργαζομένου υπηκόου ενός κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους τα εξής πρόσωπα:

- α) έκαστος των συζύγων και οι κατιόντες τους οι οποίοι έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται από αυτόν·
- β) οι ανιόντες του εργαζομένου αυτού και του συζύγου του, τους οποίους αυτός συντηρεί.

2. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την είσοδο οποιουδήποτε μέλους της οικογενείας που δεν ωφελείται από τις διατάξεις της παραγράφου 1, εφόσον συντηρείται ή ζει στη χώρα προελεύσεως, υπό την αυτή στέγη με τον εργαζόμενο που αναφέρεται ανωτέρω.»

- 18 Το άρθρο 11 του κανονισμού 1612/68 ορίζει τα εξής:

«Ο σύζυγος και τα τέκνα, τα οποία είναι κάτω των 21 ετών ή αυτά που συντηρεί υπήκοος κράτους μέλους που ασκεί στην επικράτεια ενός κράτους μέλους μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα, έχουν το δικαίωμα να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα στο σύνολο της επικράτειας του κράτους αυτού, ακόμη και αν δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 19 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι στον I. Derin, ο οποίος γεννήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 1973, επιτράπηκε να έλθει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για να κατοικήσει με τους γονείς του, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης.
- 20 Ο πατέρας και η μητέρα του I. Derin εργάστηκαν νόμιμα ως μισθωτοί σε αυτό το κράτος μέλος επί 6 και 24 έτη αντίστοιχα.
- 21 Μετά την έλευσή του στη Γερμανία ο I. Derin φοίτησε από τον Αύγουστο του 1982 μέχρι τον Ιούλιο του 1988 στο δημοτικό σχολείο και από τον Αύγουστο του 1988 μέχρι τον Ιούλιο του 1990 σε τεχνική σχολή. Αποφοίτησε το 1991 και έλαβε δίπλωμα που αντιστοιχεί σε απολυτήριο Γυμνασίου (mittlere Reife).
- 22 Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής του, ο ενδιαφερόμενος εργάστηκε νόμιμα σε διάφορους εργοδότες, αλλά η διάρκεια της εργασίας του στον ίδιο εργοδότη ήταν πάντοτε μικρότερη του έτους.
- 23 Από το 1992 μέχρι το 1996 ο I. Derin εργάστηκε νόμιμα ως ανεξάρτητος επαγγελματίας.
- 24 Στις 3 Σεπτεμβρίου 2001 ο I. Derin άρχισε να εκπαιδεύεται ως επαγγελματίας οδηγός οχημάτων, αλλά αναγκάστηκε να διακόψει την εκπαίδευσή του λόγω της φυλάκισής του. Στις 17 Ιανουαρίου 2005 προσλήφθηκε πάντως και πάλι ως μισθωτός.

- 25 Στις 10 Δεκεμβρίου 1990 χορηγήθηκε στον I. Derin στη Γερμανία άδεια διαμονής αορίστου χρόνου.
- 26 Το φθινόπωρο του 1994 ο I. Derin έφυγε από την οικία των γονέων του και δημιούργησε δικό του νοικοκυριό. Στην τουρκικής ιθαγένειας σύζυγό του επιτράπηκε να έλθει να ζήσει μαζί του στη Γερμανία στις 24 Φεβρουαρίου 2002.
- 27 Από τον Αύγουστο του 1994 ο I. Derin έχει καταδικαστεί επανειλημμένα σε χρηματικές ποινές για διάφορες παραβάσεις, ενώ με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2002 καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης άνω των δύο ετών, για διευκόλυνση παράνομης εισόδου αλλοδαπών στη Γερμανία.
- 28 Στις 24 Νοεμβρίου 2003 εκδόθηκε απόφαση για την επ' αόριστο απέλασή του από τη γερμανική επικράτεια. Ο ενδιαφερόμενος επρόκειτο να απομακρυνθεί από τη γερμανική επικράτεια αμέσως μετά την αποφυλάκισή του.
- 29 Η αρμόδια εθνική διοικητική αρχή κρίνει ότι στην περίπτωση του I. Derin συντρέχουν οι προϋποθέσεις της καταρχήν απέλασης που προβλέπει το άρθρο 47, παράγραφος 2, σημείο 1, του Ausländergesetz (γερμανικού νόμου περί αλλοδαπών, στο εξής: AuslG), το οποίο προβλέπει ότι οι αλλοδαποί απελαύνονται κατά κανόνα, αν έχουν καταδικαστεί, με απόφαση που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, σε ποινή φυλάκισης χωρίς αναστολή για ένα ή περισσότερα εγκλήματα εκ προθέσεως. Εντούτοις, επειδή ο προσφεύγων της κύριας δίκης έχει στη Γερμανία άδεια διαμονής αορίστου χρόνου και εισήλθε στο κράτος μέλος αυτό όταν ήταν ακόμη ανήλικος, ισχύει γι' αυτόν η ιδιαίτερη προστασία από απέλαση κατά το άρθρο 48, παράγραφος 1, σημείο 2, του AuslG και, επομένως, η απομάκρυνσή του από τη γερμανική επικράτεια επιτρέπεται μόνο για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Η εν λόγω διοικητική αρχή ήταν εν προκειμένω υποχρεωμένη να λάβει την απόφαση για την απέλαση κάνοντας χρήση της διακριτικής της ευχέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του AuslG.

- 30 Συναφώς η αρμόδια εθνική διοικητική αρχή έκρινε ότι, μολονότι ο I. Derin διαμένει ήδη από την παιδική του ηλικία στο γερμανικό έδαφος, δεν έχει επιτύχει να ενταχθεί στη γερμανική κοινωνία. Ο I. Derin καταδικάστηκε για πρώτη φορά το 1994 και στη συνέχεια υποτροπίασε επανειλημμένα. Δεν έχει καμία συναίσθηση για τον άδικο χαρακτήρα των πράξεών του, αφού οι ποινές που του επιβλήθηκαν δεν είχαν ως αποτέλεσμα καμία μεταβολή της συμπεριφοράς του. Επομένως, ούτε η πρώτη αυτή καταδίκη του σε ποινή στερητική της ελευθερίας θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της συμπεριφοράς του. Η απέλαση του I. Derin θα μπορούσε επίσης να έχει αποτρεπτικά αποτελέσματα για άλλους αλλοδαπούς υπηκόους, οι οποίοι θα συνειδητοποιήσουν έτσι τις σοβαρές συνέπειες που έχει η διευκόλυνση της παράνομης εισόδου αλλοδαπών σε κράτος μέλος. Επιβάλλεται πράγματι η λήψη αυστηρών μέτρων κατά των μεσαζόντων στο κύκλωμα της λαθρομετανάστευσης, με δεδομένο το πρόβλημα που δημιουργεί η παρουσία στη Γερμανία μεγάλου αριθμού αλλοδαπών που δεν έχουν άδεια διαμονής. Επιπλέον, ο προσφεύγων της κύριας δίκης δεν έχει κανένα δικαίωμα βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 ή του άρθρου 7 της ίδιας αυτής απόφασης, αφού αφενός δεν εργάστηκε ποτέ αδιαλείπτως περισσότερο από ένα έτος στον ίδιο εργοδότη και αφετέρου δεν ζει κάτω από την ίδια στέγη με τους γονείς του και δεν συντηρείται πλέον από αυτούς.
- 31 Ο I. Derin, μετά την απόρριψη στις 15 Σεπτεμβρίου 2004 της διοικητικής προσφυγής που είχε υποβάλει κατά της εν λόγω απόφασης απέλασης, προσέφυγε στις 5 Οκτωβρίου 2004 ενώπιον του Verwaltungsgericht Darmstadt, ενώπιον του οποίου ισχυρίστηκε ότι ανήκει στην κατηγορία των προσώπων που προστατεύονται κατά το άρθρο 7 της απόφασης 1/80. Επομένως, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 της απόφασης αυτής, κατά το οποίο η απέλαση εξαρτάται, κατά τον προσφεύγοντα πάντα, από την ύπαρξη συγκεκριμένου κινδύνου νέων σοβαρών διαταράξεων της δημόσιας τάξης, δηλαδή τίθεται προϋπόθεση που όμως δεν συντρέχει εν προκειμένω.

- 32 Αντίθετα, κατά το καθού της κύριας δίκης, το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 προστατεύει μόνο τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων τα οποία είναι κάτω των 21 ετών και των οποίων η συντήρηση βαρύνει τους γονείς τους.
- 33 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι ο I. Derin πληροί πράγματι τις προϋποθέσεις για την κτήση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, διότι διέμεινε νομίμως για διάστημα μεγαλύτερο της πενταετίας στην οικία των γονέων του, οι οποίοι είναι Τούρκοι εργαζόμενοι που διαμένουν στο κράτος μέλος υποδοχής.
- 34 Το εν λόγω δικαστήριο θέτει πάντως το ζήτημα των προϋποθέσεων υπό τις οποίες ο Τούρκος υπήκοος που τελεί στην ίδια κατάσταση με τον I. Derin ενδέχεται να χάνει τα δικαιώματα που έχει αποκτήσει βάσει του εν λόγω άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση.
- 35 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται, πρώτον, στην απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-373/03, Aydinli (Συλλογή 2005, σ. I-6181), και εκθέτει ότι το Δικαστήριο δέχτηκε ότι οι λόγοι απώλειας των δικαιωμάτων που απονέμει η διάταξη αυτή είναι μόνο δύο, και συγκεκριμένα είτε το γεγονός ότι η παρουσία του Τούρκου μετανάστη στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής συνιστά, λόγω της ατομικής του συμπεριφοράς, πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80, είτε το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε το έδαφος αυτού του κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς να υπάρχουν θεμιτοί λόγοι.
- 36 Εν προκειμένω δεν ισχύει στην περίπτωση του I. Derin κανείς από αυτούς τους δύο λόγους απώλειας των δικαιωμάτων που απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80.

37 Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί πάντως ότι, σύμφωνα με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, πρέπει να εξακριβωθεί μήπως ο περιορισμός αυτός των επιτρεπτών λόγων απώλειας των δικαιωμάτων που έχουν αποκτηθεί βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 ευνοεί τελικά τους Τούρκους υπηκόους έναντι των μελών της οικογένειας του εργαζομένου που έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους, τα οποία έχουν το δικαίωμα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού 1612/68, να εγκαθίστανται με τον εργαζόμενο αυτό, εφόσον έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται απ' αυτόν. Εν προκειμένω, αν δεν υπάρχουν άλλες δυνατότητες περιορισμού των δικαιωμάτων του I. Derin κατ' εφαρμογή της απόφασης 1/80, ο εν λόγω Τούρκος υπήκοος, ο οποίος δεν ζει με τους γονείς του από το φθινόπωρο του 1994, είναι άνω των 30 ετών και δεν συντηρείται πλέον από την οικογένειά του, θα περιέλθει σε ευνοϊκότερη θέση από ό,τι οι κατιόντες των κοινοτικών διακινούμενων εργαζομένων.

38 Δεύτερον, αν γίνει δεκτό ότι ο I. Derin έχει απολέσει πράγματι τα δικαιώματα που θεμελιώνονται στο άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, επειδή είναι άνω των 21 ετών, δεν ζει πλέον με τους γονείς του και δεν συντηρείται πλέον από αυτούς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον ο ενδιαφερόμενος δεν θα μπορούσε να στηριχθεί σε άλλη διάταξη της απόφασης αυτής για να προστατευτεί από το μέτρο απέλασης που ελήφθη κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, της εν λόγω απόφασης και θέτει ειδικότερα το ερώτημα αν ο I. Derin μπορεί να εξομοιωθεί με τα πρόσωπα που έχουν αποκτήσει δικαιώματα κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ίδιας αυτής απόφασης.

39 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Verwaltungsgericht Darmstadt ανέστειλε τη δίκη και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου [...] το γεγονός ότι ο Τούρκος υπήκοος, ο οποίος, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, ήλθε σε παιδική ηλικία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για να κατοικήσει με τους γονείς του, οι οποίοι εργάζονταν εκεί ως μισθωτοί, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής, το οποίο απορρέει από το βάσει του άρθρου 7, πρώτο

εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 [...] δικαίωμά του να αποδέχεται οποιαδήποτε προσφορά εργασίας —πλην των περιπτώσεων που μνημονεύει το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 και της περίπτωσης εξόδου από το κράτος μέλος υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο— ούτε στην περίπτωση που μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του δεν συγκατοικεί πλέον με τους γονείς του και δεν συντηρείται από αυτούς;

- 2) Ισχύει υπέρ του Τούρκου αυτού υπηκόου, παρά την απώλεια των δικαιωμάτων που απορρέουν από το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, η κατά το άρθρο 14 της απόφασης 1/80 ιδιαίτερη προστασία από απελάσεις, εφόσον ο Τούρκος αυτός υπήκοος, μετά τη διακοπή της συμβίωσης με τους γονείς του, αφενός απασχολήθηκε κατά ακανόνιστα χρονικά διαστήματα ως μισθωτός, χωρίς να αποκτήσει αυτοτελή δικαιώματα βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80, και αφετέρου εργάστηκε επί χρονικό διάστημα πολλών ετών αποκλειστικά και μόνον ως ελεύθερος επαγγελματίας;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 40 Επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι το πρώτο ερώτημα αφορά την περίπτωση του Τούρκου υπηκόου που πληροί τις προϋποθέσεις κτήσης του δικαιώματος ελεύθερης πρόσβασης σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του και του παρεπόμενου δικαιώματος διαμονής, τα οποία απονέμονται με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80.

- 41 Μολονότι δεν αμφισβητείται ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης απέκτησε πράγματι τα δικαιώματα αυτά βάσει της εν λόγω διάταξης της απόφασης 1/80, οι Κυβερνήσεις της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου έθεσαν πάντως το ζήτημα μήπως η περίπτωση του I. Derin εμπίπτει μάλλον στο άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της ίδιας αυτής απόφασης.

- 42 Αν ληφθούν υπόψη τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, όπως εκτίθενται στην απόφαση περί παραπομπής, είναι πράγματι πιθανό να μπορεί ο I. Derin, ο οποίος, ως τέκνο Τούρκου πατέρα και Τουρκίδας μητέρας που έχουν ασκήσει νόμιμη επαγγελματική δραστηριότητα στο κράτος μέλος υποδοχής επί 6 και 24 έτη αντιστοίχως, ολοκλήρωσε στο κράτος μέλος αυτό την επαγγελματική του κατάρτιση, να επικαλεστεί τα δικαιώματα πρόσβασης σε εργασία και διαμονής στο κράτος μέλος αυτό κατ' εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου του εν λόγω άρθρου 7, το οποίο αποτελεί ευνοϊκότερη διάταξη σε σχέση με το πρώτο εδάφιο του ίδιου άρθρου (βλ. αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 1998, C-210/97, Akman, Συλλογή 1998, σ. I-7519, σκέψεις 35 και 38, και της 16ης Φεβρουαρίου 2006, C-502/04, Torun, Συλλογή 2006, σ. I-1563, σκέψεις 22 έως 24).
- 43 Στο αιτούν δικαστήριο και μόνο εναπόκειται πάντως να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία ανέκυψε η διαφορά που έχει υποβληθεί στην κρίση του και να εκτιμήσει ποια από τις δύο διατάξεις που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη σκέψη πρέπει να εφαρμοστεί στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 44 Επιπλέον, αντικείμενο του προδικαστικού ερωτήματος είναι κατ' ουσία ο προσδιορισμός των λόγων για τους οποίους ένας Τούρκος υπήκοος όπως ο I. Derin επιτρέπεται να χάνει τα δικαιώματα που του απονέμει στο κράτος μέλος υποδοχής το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 όσον αφορά την ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη εργασία της επιλογής του και, παρεπόμενα, τη διαμονή του.
- 45 Όπως όμως ορθά τόνισε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 35 και 78 των προτάσεών του, οι προϋποθέσεις απώλειας των δικαιωμάτων που αποκτώνται βάσει του άρθρου 7 της εν λόγω απόφασης είναι οι ίδιες, ανεξάρτητα από το αν η συγκεκριμένη κατάσταση από την οποία ανέκυψε η διαφορά εμπίπτει στο πρώτο ή στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου αυτού (βλ., συναφώς, την προπαρατεθείσα απόφαση Torun, σκέψεις 21 έως 25).

- 46 Επομένως, το αν ο Τούρκος υπήκοος που τελεί στην κατάσταση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του πρώτου ή του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 7 της απόφασης 1/80 δεν έχει καμία σημασία για την εξέταση του πρώτου ερωτήματος του αιτούντος δικαστηρίου.
- 47 Για να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται καταρχάς η διαπίστωση ότι δεν αμφισβητείται αφενός ότι το πρώτο εδάφιο του άρθρου 7 της απόφασης 1/80, όπως και τα άρθρα 6, παράγραφος 1, και 7, δεύτερο εδάφιο, της ίδιας αυτής απόφασης, παράγει άμεσα αποτελέσματα εντός των κρατών μελών, οπότε οι Τούρκοι υπήκοοι που πληρούν τις προϋποθέσεις του μπορούν να επικαλούνται απευθείας τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει η διάταξη αυτή (βλ., μεταξύ άλλων, την προπαρατεθείσα απόφαση *Topun*, σκέψη 19), και αφετέρου ότι τα δικαιώματα τα οποία παρέχει η εν λόγω διάταξη στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων όσον αφορά την απασχόληση εντός του οικείου κράτους μέλους συνεπάγονται κατ' ανάγκη την ύπαρξη σχετικού δικαιώματος διαμονής του δικαιούχου, διότι διαφορετικά θα καθίστατο άνευ αντικειμένου το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και πραγματικής άσκησης μισθωτής δραστηριότητας (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-467/02, *Cetinkaya*, Συλλογή 2004, σ. I-10895, σκέψη 31).
- 48 Το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 καλύπτει την περίπτωση του Τούρκου υπηκόου ο οποίος, ως μέλος της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου που είναι ή ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής, είτε ήλθε, αφού του χορηγήθηκε η σχετική άδεια, για να ζήσει μαζί με τον εν λόγω εργαζόμενο στα πλαίσια της οικογενειακής επανένωσης είτε γεννήθηκε και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος αυτό (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση *Aydinli*, σκέψη 22).
- 49 Συναφώς πρέπει να υπενθυμιστεί, πρώτον, ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η δυνατότητα εφαρμογής της διάταξης αυτής σε τέτοιου είδους καταστάσεις δεν εξαρτάται από το αν, κατά τον κρίσιμο για τη διαφορά της κύριας δίκης χρόνο, ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικος και δεν συμβιώνει πλέον με την οικογένειά του, αλλά ζει ανεξάρτητα από τον εργαζόμενο στο οικείο κράτος μέλος (βλ., μεταξύ άλλων, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις *Aydinli*, σκέψη 22, και, κατ' αναλογία, *Topun*, σκέψεις 27 και 28).

- 50 Ο εν λόγω Τούρκος υπήκοος δεν μπορεί, επομένως, να απολέσει δικαίωμα που έχει αποκτήσει βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 επειδή συντρέχουν ορισμένες περιστάσεις σαν τις εκτιθέμενες στην αμέσως προηγούμενη σκέψη. Συγκεκριμένα, το δικαίωμα των μελών της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου να αποκτούν, μετά από ορισμένο χρόνο, πρόσβαση σε θέση εργασίας στο κράτος μέλος υποδοχής αποσκοπεί ακριβώς στο να εδραιώσει τη θέση τους στο κράτος αυτό, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να γίνουν αυτόνομοι (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Aydınli*, σκέψη 23).
- 51 Κατά τα λοιπά, παρότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της απόφασης 1/80 επιβάλλει καταρχήν στο μέλος της οικογένειας ενός Τούρκου εργαζομένου να συμβιώνει πράγματι με τον εργαζόμενο κατά το χρονικό διάστημα των τριών ετών κατά το οποίο ο ενδιαφερόμενος δεν πληροί ο ίδιος τις προϋποθέσεις πρόσβασης στην αγορά εργασίας του κράτους μέλους υποδοχής (βλ. αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-351/95, *Kadiman*, Συλλογή 1997, σ. I-2133, σκέψεις 33, 37, 40, 41 και 44, της 16ης Μαρτίου 2000, C-329/97, *Ergat*, Συλλογή 2000, σ. I-1487, σκέψεις 36 και 37, της 22ας Ιουνίου 2000, C-65/98, *Egür*, Συλλογή 2000, σ. I-4747, σκέψεις 28 και 29, καθώς και *Cetinkaya*, προπαρατεθείσα, σκέψη 30), εντούτοις τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον την εξουσία να εξαρτούν από προϋποθέσεις τη διαμονή των μελών της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου πέραν της τριετίας αυτής και αυτό ισχύει κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση του Τούρκου μετανάστη που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Ergat*, σκέψεις 37 έως 39, *Cetinkaya*, σκέψη 30, και *Aydınli*, σκέψη 24).
- 52 Όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας με τα σημεία 30 και 31 καθώς και 120 έως 123 των προτάσεών του, το Δικαστήριο έχει κρίνει ειδικότερα, όσον αφορά τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου στα οποία αναφέρεται το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, τα οποία, όπως ο I. Derin, έχουν αποκτήσει, μετά από πέντε έτη νόμιμης διαμονής, δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε εργασία στο κράτος μέλος υποδοχής, σύμφωνα με τη δεύτερη περίπτωση της διάταξης αυτής, ότι όχι μόνον ο ενδιαφερόμενος αντλεί απευθείας από την απόφαση 1/80 ατομικό δικαίωμα ως προς την εργασία, λόγω του άμεσου αποτελέσματος της εν λόγω διάταξης, αλλ' επιπλέον η πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος αυτού προϋποθέτει κατ' ανάγκη την ύπαρξη αντίστοιχου δικαιώματος διαμονής, το οποίο είναι ανεξάρτητο από το αν εξακολουθούν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις κτήσης των εν λόγω δικαιωμάτων (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις *Ergat*, σκέψη 40, *Cetinkaya*, σκέψη 31, και *Aydınli*, σκέψη 25).

- 53 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η προϋπόθεση κτήσης του επίδικου δικαιώματος, στην προκειμένη περίπτωση η συμβίωση με τον Τούρκο εργαζόμενο για ορισμένο χρονικό διάστημα, εκλείπει μετά την κτήση του οικείου δικαιώματος από το μέλος της οικογένειας του εργαζομένου αυτού δεν μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση την ύπαρξη του δικαιώματος αυτού (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Aydinli, σκέψη 26). Οποιαδήποτε διαφορετική ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 θα προσέκρουε στην οικονομία και τον σκοπό της απόφασης αυτής, η οποία αποβλέπει στη διευκόλυνση της σταδιακής ένταξης στο κράτος μέλος υποδοχής των Τούρκων υπηκόων που πληρούν τις προϋποθέσεις μιας από τις διατάξεις της απόφασης αυτής και που έχουν συνεπώς τα δικαιώματα που τους παρέχει η διάταξη αυτή (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 8ης Μαΐου 2003, C-171/01, Wählergruppe Gemeinsam, Συλλογή 2003, σ. I-4301, σκέψη 79).
- 54 Δεύτερον, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι λόγοι για την επιβολή περιορισμών στα δικαιώματα που αναγνωρίζει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 στα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου που πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το εδάφιο αυτό είναι δύο μόνο, και συγκεκριμένα είτε το γεγονός ότι η παρουσία του Τούρκου μετανάστη στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής συνιστά, λόγω της ατομικής του συμπεριφοράς, πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 1, της εν λόγω απόφασης, είτε το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος εγκατέλειψε το έδαφος του εν λόγω κράτους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς θεμιτό λόγο (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Ergat, σκέψεις 45, 46 και 48, Cetinkaya, σκέψεις 36 και 38, Aydinli, σκέψη 27, και Torun, σκέψη 21).
- 55 Δεδομένου ότι η απόφαση 1/80 κάνει σαφή διάκριση μεταξύ της κατάστασης των Τούρκων εργαζομένων που έχουν απασχοληθεί νομίμως στο κράτος μέλος υποδοχής επί ορισμένο χρονικό διάστημα (άρθρο 6 της απόφασης αυτής) και της κατάστασης των μελών της οικογένειας αυτών των εργαζομένων που βρίσκονται νομίμως στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους (άρθρο 7 της ίδιας απόφασης) και δεδομένου ότι, στο πλαίσιο του συστήματος που θεσπίζει η εν λόγω απόφαση, το τελευταίο αυτό άρθρο αποτελεί ειδικότερη διάταξη σε σχέση με τις τρεις περιπτώσεις που παρατίθενται στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 και αφορούν δικαιώματα που διευρύνονται σταδιακά, ανάλογα με τη διάρκεια της νόμιμης

άσκησης έμμισθης δραστηριότητας (βλ. αποφάσεις της 21ης Οκτωβρίου 2003, C-317/01 και C-369/01, Abatay κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-12301, σκέψη 78, Aydinli, προπαρατεθείσα, σκέψη 19, και Tozun, προπαρατεθείσα, σκέψη 17), τα δικαιώματα που απονέμει το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν επιτρέπεται να περιορίζονται στις ίδιες περιπτώσεις στις οποίες περιορίζονται τα δικαιώματα που παρέχει το άρθρο 6 της απόφασης αυτής (βλ., προπαρατεθείσες αποφάσεις Aydinli, σκέψη 31, και Tozun, σκέψη 26).

56 Ειδικότερα, ο Τούρκος υπήκοος στον οποίο έχουν αναγνωριστεί δικαιώματα κατά το άρθρο 7 δεν μπορεί να απολέσει τα δικαιώματα αυτά ούτε λόγω μη παροχής εργασίας εξαιτίας της καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης, έστω και πολυετούς και χωρίς αναστολή, ούτε λόγω του ότι δεν απέκτησε ποτέ δικαιώματα εργασίας και διαμονής κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 (βλ. συναφώς προπαρατεθείσες αποφάσεις Aydinli, σκέψη 28, και Tozun, σκέψη 26). Αντίθετα δηλαδή από ό,τι ισχύει για τους Τούρκους εργαζομένους στους οποίους εφαρμόζεται η τελευταία αυτή διάταξη, το καθεστώς των μελών της οικογένειάς τους που αναφέρονται στο άρθρο 7 της απόφασης 1/80 δεν εξαρτάται από την άσκηση μισθωτής δραστηριότητας.

57 Κατόπιν όλων των παραπάνω σκέψεων, πρέπει συνεπώς να γίνει δεκτό ότι από την όλη οικονομία και τους σκοπούς της απόφασης 1/80 προκύπτει ότι ο Τούρκος υπήκοος που τελεί στην ίδια κατάσταση με τον προσφεύγοντα της κύριας δίκης, ο οποίος έχει, κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης αυτής, δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής, το οποίο απορρέει από το παραπάνω δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα όταν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 ή όταν ο ενδιαφερόμενος εγκαταλείπει το έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο. Αντίθετα, ο Τούρκος υπήκοος αυτός δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής ούτε λόγω της παρατεταμένης απουσίας του από την αγορά εργασίας που οφείλεται σε φυλάκιση, έστω και πολυετή και χωρίς αναστολή, ούτε λόγω του ότι, κατά την ημερομηνία της απόφασης απέλασης, ήταν άνω των 21 ετών, δεν διέμενε πλέον με τον Τούρκο εργαζόμενο από τον οποίο αντλεί το δικαίωμά του διαμονής και δεν συντηρούνταν από αυτόν, αλλά ζούσε ανεξάρτητα από τον εργαζόμενο αυτό (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Aydinli, σκέψη 32, και, κατ' αναλογία, Tozun, σκέψη 29).

- 58 Το αιτούν δικαστήριο θέτει πάντως το ζήτημα αν η ερμηνεία που παρατίθεται στην αμέσως προηγούμενη σκέψη συμβιβάζεται με το άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου.
- 59 Το δικαστήριο αυτό, καθόσον δεν είναι πεισμένο ότι οι κατά την ερμηνεία αυτή λόγοι για την απώλεια των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 είναι και οι μόνοι, θεωρεί ότι το τέκνο του Τούρκου εργαζομένου θα πρέπει να ανταποκρίνεται όχι μόνο στις προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 57 της παρούσας απόφασης, αλλά και στα κριτήρια που προβλέπονται από το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο, και ειδικότερα από τα άρθρα 10, παράγραφος 1, και 11 του κανονισμού 1612/68, τα οποία καλύπτουν μόνο τα τέκνα που έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται από τον εργαζόμενο.
- 60 Κατά συνέπεια, το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80 πρέπει, κατά το αιτούν δικαστήριο, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, πριν από τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του, στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για να συμβιώσει, στο πλαίσιο οικογενειακής επανένωσης, με τους γονείς του, οι οποίοι εργαζόνταν στο κράτος αυτό, χάνει το δικαίωμα εργασίας και το παρεπόμενο δικαίωμα διαμονής στο κράτος αυτό, όταν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του ή εφόσον δεν συντηρείται πλέον από την οικογένειά του.
- 61 Η αντίθετη ερμηνεία της εν λόγω διάταξης θα είχε ως αποτέλεσμα, κατά το αιτούν δικαστήριο, να περιέρχονται τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου, ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, σε ευνοϊκότερη θέση από ό,τι οι κατιόντες των κοινοτικών εργαζομένων.
- 62 Συναφώς επιβάλλεται καταρχάς η διαπίστωση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1612/68, τα τέκνα του εργαζομένου που έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους και απασχολείται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, εφόσον έχουν ηλικία κάτω των 21 ετών ή συντηρούνται από αυτόν, έχουν δικαίωμα εγκατάστασής τους με αυτόν τον κοινοτικό διακινούμενο εργαζόμενο το οποίο δεν υπόκειται σε καμία προϋπόθεση.

- 63 Αντίθετα, το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80 θέτει ρητά ως προϋπόθεση για την οικογενειακή επανένωση την ύπαρξη άδειας για την έλευση προς εγκατάσταση με τον Τούρκο μετανάστη, η οποία χορηγείται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους υποδοχής (βλ. απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2004, C-275/02, *Ayaz*, Συλλογή 2004, σ. I-8765, σκέψεις 34 και 35).
- 64 Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της σύνδεσης ΕΟΚ-Τουρκίας, η οικογενειακή επανένωση δεν συνιστά —εκτός από την ειδική περίπτωση κατά την οποία ο Τούρκος υπήκοος έχει γεννηθεί και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος υποδοχής — δικαίωμα των μελών της οικογένειας του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου, αλλά εξαρτάται αντίθετα από απόφαση που λαμβάνουν οι εθνικές αρχές κατ' εφαρμογή του δικαίου του οικείου κράτους μέλους και μόνο, υπό την επιφύλαξη του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που διακηρύσσονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (βλ., κατ' αναλογία, την απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-413/99, *Baumbast* και *R*, Συλλογή 2002, σ. I-7091, σκέψη 72).
- 65 Εξάλλου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 1612/68, τα τέκνα που έχουν δικαίωμα εγκατάστασης με τον εργαζόμενο υπήκοο κράτους μέλους που απασχολείται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους έχουν αυτόματα το δικαίωμα πρόσβασης σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα στο κράτος μέλος υποδοχής, ενώ το δικαίωμα εργασίας των τέκνων του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου ρυθμίζεται λεπτομερώς από το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της απόφασης 1/80, το οποίο προβλέπει συναφώς διάφορες προϋποθέσεις, ανάλογα με τη διάρκεια της νόμιμης διαμονής του διακινούμενου αυτού εργαζομένου, από τον οποίο τα τέκνα αντλούν τα δικαιώματά τους. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων ετών της διαμονής δεν παρέχεται στους Τούρκους υπηκόους κανένα τέτοιο δικαίωμα, ενώ μετά από τριετή νόμιμη διαμονή με την οικογένειά τους δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας, υπό την επιφύλαξη της προτεραιότητας που ισχύει για τους εργαζομένους των κρατών μελών. Οι Τούρκοι αυτοί υπήκοοι αποκτούν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής τους μόνο αφού παρέλθουν πέντε έτη νόμιμης διαμονής.
- 66 Τέλος, το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένα ότι, σε αντίθεση με τους εργαζομένους των κρατών μελών, οι Τούρκοι εργαζόμενοι δεν έχουν το δικαίωμα

να κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό της Κοινότητας, αλλά μπορούν απλώς να ασκούν ορισμένα δικαιώματα στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής και μόνο (βλ. συναφώς, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Ιανουαρίου 1997, C-171/95, Tetik, Συλλογή 1997, σ. I-329, σκέψη 29, της 11ης Μαΐου 2000, C-37/98, Savas, Συλλογή 2000, σ. I-2927, σκέψη 59, και Wählergruppe Gemeinsam, προπαρατεθείσα, σκέψη 89).

- 67 Επιπλέον, η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται ο περιορισμός των δικαιωμάτων που αντλούνται από το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 αναφέρει, πέρα από τον λόγο περιορισμού που συναρτάται προς τη δημόσια τάξη, την ασφάλεια και τη δημόσια υγεία και αφορά εξίσου τους Τούρκους και τους κοινοτικούς υπηκόους (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-340/97, Nazli, Συλλογή 2000, σ. I-957, σκέψεις 55, 56 και 63), ένα δεύτερο λόγο έκπτωσης από τα δικαιώματα αυτά, ο οποίος αφορά μόνο τους Τούρκους μετανάστες, και συγκεκριμένα την αναχώρησή τους από το έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα και χωρίς θεμιτό λόγο (βλ. σκέψεις 54 και 57 της παρούσας απόφασης). Στην περίπτωση αυτή, οι αρχές του οικείου κράτους μέλους μπορούν να απαιτήσουν από τον ενδιαφερόμενο να υποβάλει, εφόσον επιθυμεί αργότερα να επανεγκατασταθεί στο εν λόγω κράτος, νέα αίτηση, προκειμένου να του επιτραπεί είτε να έλθει να συμβιώσει με τον Τούρκο εργαζόμενο, εφόσον εξακολουθεί να εξαρτάται από αυτόν, είτε να εισέλθει στο κράτος αυτό για να εργαστεί βάσει του άρθρου 6 της απόφασης 1/80 (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Ergat, σκέψη 49).
- 68 Υπό τις συνθήκες αυτές, η κατάσταση του τέκνου του Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου δεν μπορεί να συγκριθεί λυσιτελώς με την κατάσταση του κατιόντος ενός υπηκόου κράτους μέλους, με δεδομένες τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγεται καθένας τους και με δεδομένο εξάλλου ότι από το ίδιο το γράμμα της εφαρμοστέας ρύθμισης προκύπτει ότι το καθεστώς του κοινοτικού υπηκόου είναι ευνοϊκότερο.
- 69 Αντίθετα επομένως από την ερμηνεία που προτείνει το αιτούν δικαστήριο, δεν μπορεί να υποστηριχθεί βάσιμα ότι το μέλος της οικογένειας Τούρκου διακινούμενου εργαζομένου, στο οποίο επιτράπηκε να έλθει να ζήσει με τον εργαζόμενο αυτό σε κράτος μέλος, τελεί, καθόσον οι λόγοι απώλειας του

δικαιώματός του διαμονής είναι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. σκέψεις 54 και 57 της παρούσας απόφασης), περιορισμένοι, σε ευνοϊκότερη θέση από ό,τι τα μέλη της οικογένειας υπηκόου κράτους μέλους, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται ο κανόνας που περιέχεται στο άρθρο 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου.

- 70 Η ερμηνεία άλλωστε που προτείνει το αιτούν δικαστήριο δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι τα άρθρα 7 της απόφασης 1/80 και 10 του κανονισμού 1612/68 έχουν διαφορετική διατύπωση.
- 71 Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή θα είχε αναπόφευκτα ως αποτέλεσμα να καθιστά επισφαλέστερο το νομικό καθεστώς των τέκνων των Τούρκων διακινούμενων εργαζομένων, όσο προχωρεί η ένταξή τους στο κράτος μέλος υποδοχής, ενώ με το άρθρο 7 της απόφασης 1/80 επιδιώκεται αντίθετα η σταδιακή παγίωση του καθεστώτος των μελών της οικογένειας των εργαζομένων αυτών στο οικείο κράτος μέλος, καθόσον τους δίδεται η δυνατότητα, μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, να ζουν ανεξάρτητα.
- 72 Επιπλέον, όπως προκύπτει από το σκεπτικό της απόφασης περί παραπομπής, η ερμηνεία του εν λόγω δικαστηρίου, όπως εκτίθεται στη σκέψη 60 της παρούσας απόφασης, στηρίζεται κυρίως στους λόγους που εκτίθενται στο σημείο 52 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Geelhoed στην υπόθεση στην οποία εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Ayaz, ενώ στο σκεπτικό της απόφασης αυτής δεν περιελήφθησαν τέτοιοι λόγοι.
- 73 Δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο αναδιατύπωσε ρητά το πρώτο του ερώτημα κατόπιν της έκδοσης της απόφασης Aydinli, ώστε το Δικαστήριο να επανεξετάσει τη λυσιτέλειά του, πρέπει να τονιστεί ακόμη, πρώτον, ότι η ερμηνεία που δόθηκε με την εν λόγω απόφαση στο περιεχόμενο του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη

περίπτωση, της απόφασης 1/80 απλώς επιβεβαιώνει την ερμηνεία που έχει δοθεί στην ίδια διάταξη με την προγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου (προπαρατεθείσες αποφάσεις Ergat και Cetinkaya). Δεύτερον, το Δικαστήριο επεξέτεινε, στηριζόμενο στους ίδιους λόγους, την ερμηνεία αυτή, ώστε να καλύπτει και το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της απόφασης 1/80 (προπαρατεθείσα απόφαση Torun). Εξάλλου, δεν προβάλλεται κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως σημαντική ειδοποιός διαφορά μεταξύ της πραγματικής και νομικής κατάστασης της υπόθεσης της κύριας δίκης και των καταστάσεων τις οποίες αφορούσαν οι προπαρατεθείσες αποφάσεις Ergat, Cetinkaya, Aydinli και Torun, πράγμα που σημαίνει ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω κανείς βάσιμος λόγος για να επανεξετάσει το Δικαστήριο τη νομολογία του επί του σημείου αυτού.

74 Τέλος, όσον αφορά καταστάσεις όπως η κατάσταση της υπόθεσης της κύριας δίκης, στην οποία οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους υποδοχής έχουν εκδώσει απόφαση για την απέλαση Τούρκου υπηκόου κατόπιν της καταδίκης του για διάφορες παραβάσεις της εθνικής νομοθεσίας, πρέπει να διευκρινιστεί ότι το κατάλληλο νομικό πλαίσιο συναφώς παρέχεται από το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80, το οποίο εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα επιβεβλημένα μέτρα, ενώ είναι παράλληλα αυτονόητο ότι οι αρχές αυτές είναι υποχρεωμένες αφενός να προβαίνουν σε εκτίμηση της ατομικής συμπεριφοράς του δράστη της παράβασης και του ζητήματος αν η συμπεριφορά αυτή αντιπροσωπεύει ενεστώτα, πραγματικό και αρκετά σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια και αφετέρου να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Nazli, σκέψεις 57 έως 61, και, κατ' αναλογία, την απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2002, C-100/01, Oteiza Olazabal, Συλλογή 2002, σ. I-10981, σκέψεις 39, 43 και 44). Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται να αποφασίζεται η λήψη μέτρου απέλασης κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 παρά μόνο αν η ατομική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου ενέχει συγκεκριμένο κίνδυνο νέων σοβαρών διαταράξεων της δημόσιας τάξης. Επομένως, το μέτρο αυτό δεν μπορεί να διατάσσεται αυτόματα κατόπιν ποινικής καταδίκης και με σκοπό τη γενική πρόληψη (βλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-383/03, Dogan, Συλλογή 2005, σ. I-6237, σκέψη 24).

75 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο οικογενειακής επανένωσης και ο οποίος απέκτησε δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε οποιαδήποτε έμμισθη

δραστηριότητα της επιλογής του, σύμφωνα με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο απορρέει από το παραπάνω δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα

- όταν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 ή
- όταν εγκαταλείπει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο,

έστω και αν είναι άνω των 21 ετών και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, αλλά ζει ανεξάρτητα στο οικείο κράτος μέλος, και έστω και αν δεν ήταν διαθέσιμος στην αγορά εργασίας επί πολλά έτη λόγω της έκτισης ποινής φυλάκισης αντίστοιχης διάρκειας, η οποία του επιβλήθηκε χωρίς αναστολή.

Στις περιπτώσεις που είναι παρόμοιες με την περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης η παραπάνω ερμηνεία δεν είναι ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 76 Κατόπιν της απάντησης που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 77 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

Ο Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο οικογενειακής επανένωσης και ο οποίος απέκτησε δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του, σύμφωνα με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της απόφασης 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Σύνδεσης που συστάθηκε με τη Συμφωνία Σύνδεσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο απορρέει από το παραπάνω δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα

- όταν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της απόφασης 1/80 ή
- όταν εγκαταλείπει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο,

έστω και αν είναι άνω των 21 ετών και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, αλλά ζει ανεξάρτητα στο οικείο κράτος μέλος, και έστω και αν δεν ήταν

διαθέσιμος στην αγορά εργασίας επί πολλά έτη λόγω της έκτισης ποινής φυλάκισης αντίστοιχης διάρκειας, η οποία του επιβλήθηκε χωρίς αναστολή.

Στις περιπτώσεις που είναι παρόμοιες με την περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης η παραπάνω ερμηνεία δεν είναι ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, το οποίο υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972.

(υπογραφές)